

Pohjoismaiset elokuvatutkijat Turussa

Kuutisenkymmentä aiheesta kiinnostunutta oli kerääntynyt pohjoismaiseen elokuvatutkijoiden tapaamiseen, joka pidettiin 13.-16.8. Paasikivi-Opistossa Turun Kaksikerrassa. Tilaisuus oli ensimmäinen laatuaan ja sen idea peräisin Varsinais-Suomen Elokuvakeskukselta, joka yhdessä Suomen Elokuvatutkimuksen Seuran kanssa ja lukuisten rahoittajien myötävaikutuksella toimi myös järjestäjänä. Muista Pohjoismaista oli paikalla kolmisenkymmentä henkilöä, osa suoraan tiedotusopineiden Leningradin-risteilyltä. Vieraina olivat mukana lisäksi Julianne Burton (USA), Bill Nichols (Kanada) ja Joachim Paech (BRD).

Tapaamisen ohjelma noudatti vakiintunutta yleisistunto-ryhmätyöskentely-jakoa. Yleisesitelmää pidettiin puolisen tusinaa; ryhmiä oli puolestaan aiheista Elokuvahistoria ja elokuvan historia, Kuvan ja äänen suhde elokuvassa, televisiossa ja videossa, Elokuva-analyysi ja lähiluku sekä Kerronta elokuvassa. Sekä aiheiden että lähestymistapojen hajonta tuntui laajalta, joten ajatus elokuvatutkimuksen keskittymisestä Pohjoismaissa vain johonkin tiettyyn yhteen (semioottiseen, marxilaiseen, psykoanalyttiseen, feministiseen ...) kysymyksenasetteluun ei pidä paikkansa. Vaikka pääpaino oli humanististieteellisessä tarkastelussa (kuten historiantutkimuksessa ja tekstianalyysissä), yhteiskuntatieteellisemmälläkin tutkimuksella oli edustajansa paikalla.

Yllättävin seminaarin esitelmistä oli epäilemättä Bill Nicholsin *Power, Pleasure and the Cybernetic Machine*, jossa ei puhuttu suoranaisesti elokuvasta lainkaan vaan kybernetikasta ja jälkimodernista yhteiskunnasta. Mikäli esitelmän olisi pitänyt joku kansainvälisesti

vähemmän tunnettu nimi, se olisi saatettu katsoa jopa tilaisuuteen sopimattomaksi. Nichols pyrki epäsuoraan tapaan kuvaamaan elokuvan (ja elokuvatutkimuksen) muuttunutta asemaa nykykulttuurissa etsimällä kapitalistisen yhteiskuntakehityksen määreitä siirryttäessä - Nicholsin termein - teollisesta monopoli- ja sitten monikansalliseen kapitalismiin. Kutakin näistä vaiheista Nichols kuvasi tietyin peruskäsittein. Esimerkiksi elokuvan hän näki teollisen, television monopoli- ja tietokoneen monikansallisen kapitalismin tyypillisenä viestimenä.

Jos tämä osa Nicholsin esitystä liittyi monenlaisesta yhteiskuntateoriasta tuttuun modernin yhteiskuntakehityksen karakterisointi- ja periodisointitarkasteluun, jälkimodernin yhteiskunnan perusmääreitä Nichols tapaili Baudrillard-tyyppisesti. Toisin sanoen jälkimodernin ja myöhäiskapitalistisen kulttuurin keskeisiä piirteitä on todellisuuden jäljittely eli simulointi. Näin tietokone on sen tyypillisin viestintä, koska sen avulla luodaan todellista, reaaliaikaista interaktiota, ei ainoastaan jonkin olemassa olevan kopiota. Näin tietokoneessa, päinvastoin kuin elokuvassa ja televisiossa, on viestimen ja todellisuuden ero häivytetty.

Myöskin Søren Kjørupin esitelämä *What Is Film History?* saattoi pitää hivenen odotusten vastaisena. Esityksen sisältönä oli Robert C. Allenin ja Douglas Gomeryn teoksen *Film History: Theory and Practice* (New York: Knopf, 1985) kommentointi ja kritiikki. Se tiivistyi Kjørupin väitteeseen, jonka mukaan historiallinen kertomusrakenne ei suinkaan ole - kuten monet ehkä nykyään ajattelisivat - pelkkä ideologinen tai johonkin toiseen vaihdettava diskursiivinen muoto. Päinvastoin se on kulttuurihistoriallisen tutkimuksen varsinainen päämäärä ja *raison d'être*, sillä ilman kertomusrakennetta (henkilöitä, syy-seuraus -suhteita jne.) ei historiaa voi ymmärtää. Voisimme siis sanoa, että se on historian käsittämisen apriorisia ehtoja.

Pohjoismaisten vieraiden kiitokset seminaarin järjestäjille olivat lämpimät ja harvinaisen vilpittömän tuntuiset. Tuntui, että tilaisuus toteutti jonkin monien yhteisen ja pitkään hellimän haaveen. Tämä voi tietysti olla vain osa pioneeriaikojen viehätystä. Joka

tapauksessa seuraavaa seminaaria varten valittiin kahdeksanhenkinen työvaliokunta, jonka tehtäväksi Eva Blockin johdolla jää ottaa selvää, kyetäänkö se pitämään jo ensi vuonna. Sen jälkeen on tarkoitus kokoontua joka toinen vuosi, pohjoismaisten tietotutkijoiden kokousten 'välivuosina'.

Toivomuksena esitettiin, että televisio- ja videotutkijat tulisivat kansainvälisen käytännön mukaisesti laajalla rintamalla mukaan. Nähtäväksi jää myös, perustetaanko *Journal of Nordic Cinema Studies* tai *Acta Filmologica*, kuten innokkaimmat ehdottivat. Joka tapauksessa kaivattiin vielä ponnisteluja sen eteen, että elokuvatutkijat pystyisivät vastaisuudessa viestimään tuloksiaan paremmin muiden tieteenalojen aiheesta nykyään paljon kiinnostuneille edustajille.

Seminaarin aineistoa ilmestyy alkuperäiskielisenä **Lähikuvan** numerossa 1/1988.

Tarmo Malmberg

Viestintäkasvatuksen seura perustettu

Helsingissä perustettiin tammikuussa 1987 Viestintäkasvatuksen seura ry., jonka tarkoituksena on nimensä mukaisesti edistää ja kehittää viestintäkasvatusta.

Seura järjestää koulutusta, kursseja, viestintäleirejä, opintomatkoja ja yleisötilaisuuksia viestintätarjontaa koskevan tiedon lisäämiseksi. Tavoitteena on auttaa lapsia ja nuoria tutustumaan eri viestintävälineiden toimintatapoihin, sisältöihin ja tuotantomenetelmiin.

Seuran jäseniksi ovat tervetulleita kaikki viestintäkasvatuksesta kiinnostuneet ja seura toivoo yhteistyötä eri tahoilla menossa olevien hankkeiden sekä järjestöjen kanssa.

Seuran yhteyshenkilöitä ovat:

Ritva-Sini Härkönen, puh. joht., Sammalitie 13 c, 45300 Kouvola, puh. 951-122025, koti, 951-22911, työ.

Terttu Rönkä, sihteeri, Runonlaulajantie 60 A, 00420 Helsinki, puh. 90-537171, koti, 90-1954631, työ.

Juha Nurmela, varapj., Kypäräpolku 4 F 31, 00940 Helsinki, puh. 90-301642, koti, 1734547, työ.

Mirja Mäkinen, rah.hoit., Jousikatu 5 A 3, 04230 Kerava, puh. 90-243891, koti, 90-1954629, työ.

Lisää televisiotutkimusta

IAMCR tiedottaa, että *Television Studies Annual* etsii artikkeleita ensimmäiseen vuosikertaansa, jonka kustannusosakeyhtiö Praeger julkaisee vuonna 1988. Ensimmäisen niteen teemana on *Theory and Criticism*. *Television Studies Annual* pyrkii olemaan humanistisen/kvalitatiivisen televisiotutkimuksen foorumi. Artikkeleiden jättöaika tosin on jo ohitse (1.7.87 mennessä, kolmena kappaleena, suositeltava pituus 20 s.), mutta annettakoon yhteystiedot seuraavia volyyymeja varten: Gary Bruns, Speech, University of Missouri, St Louis, MO 63121, USA.

IAMCR Barcelonassa 1988

IAMCR:n XVI konferenssi ja yleiskokous järjestetään Espanjassa, Barcelonassa, Katalonian pääkaupungissa 24-29. heinäkuuta 1988. Teemana on *Mass communication and cultural identity*.

Konferenssimaksu on jäsenille (siis myös TOY:n jäsenille) 38.400 pesetaa (n. 300 \$), mikä kattaa majoituksen kahden hengen huoneessa, ateriat, vastaanotot jne. Yhden hengen huoneesta peritään 50 \$ lisämaksu. Ei-jäsenille konferenssimaksu on n. 400 \$. Konferenssiin on ilmoittauduttava 28.2.1988 mennessä, myöhässä ilmoittautuneilta peritään 50 \$ lisämaksu.

Työryhmissä ja sektioissa esiteltävien papereiden tiivistelmien on oltava 31.1.1988 mennessä ja koko paperin 1.4.1988 mennessä työryhmän/sektion yhdyshenkilöllä.

Työryhmät ovat: Sex roles and the media (Madeleine Kleberg & Ulla Abrahamsson), Communication, policy and planning (David Paletz), Belief system and values as communication (Stewart Hoover), Comic art and visual communication (John Lent), Audience research (Graham Mytton), Content analysis and the evaluation of media performance (Denis McQuail), Community radio and TV (Erik Nordahl Svendsen), New developments - Qualitative audience research (NEQTAR) (Klaus Bruhn Jensen), Communication theory and research methodology (Anwar Al-Ghassani), Environmental issues and the mass media (Anders Hansen).

Sektiot ovat: Bibliography (Walery Pisarek), Communication technology (Bill Melody), History (Gunter Heidorn), International communication (Hamid Mowlana), Law (Cees Hamelink), Political Economy (Zoltan Jakab), Professional education (Yassen N. Zassoursky) ja Sociology & social psychology (Olga Linné).

Osoitetiedot saa TOY:n sihteeriltä ja NORDICOMista. Konferenssikielet ovat englanti, espanja, katalonia ja ranska.

NORDICOM koordinoi COMNETia

Kansainvälinen tiedotustutkimuksen informaatiopalvelukeskusten verkosto COMNET (International Network of Documentation Centres on Communications Research and Policies) piti kesäkuussa Singaporessa kokouksen. Kokouksessa päätettiin kehittää COMNETia edelleen alueellisella pohjalla siten, että eri alueiden (maanosien) keskuksat tiivistävät yhteistyötään alueensa sisällä.

Verkoston automatisointia päätettiin kehittää. Tällä hetkellä vain NORDICOMilla ja Kanadassa toimivalla keskuksella on yleisessä käytössä olevat kirjallisuusviitetietokannat. Tietojen vaihto eri maissa tehtävästä tiedotustutkimuksesta helpottuisi huomattavasti, jos kaikilla keskuksilla olisi tietokannat, jotka

olisivat tavalla tai toisella yhteiskäyttöisiä. Tämä tosin edellyttäisi sitä, että kirjallisuuden rekisteröinti bibliografioksi/ tietokannoiksi järjestettäisiin - tällä hetkellä tässä on paljon toivomisen varaa: läheskään kaikilla keskuksilla ei ole säännöllistä bibliografiatuotantoa.

Tietojen vaihdon tehostamiseksi päätettiin uudistaa Unescon Thesaurus Mass Communication, jota käytetään asianastona kuvailtaessa bibliografioihin rekisteröitävien julkaisujen sisältöä. Kunnollisen asianaston olemassaolo on ensiarvoisen tärkeää, jos ja kun eri puolilla maailmaa tehtävän tiedotustutkimuksen sisältöä kuvaillaan tiedonhakua varten.

Esillä oli myös ajatus COMNET-verkoston tiedotuslehden perustamisesta - asiaa päätettiin tutkia.

NORDICOM on kaikissa kehittämissä hankkeissa keskeisellä sijalla: NORDICOM valittiin COMNETin toimintaa koordinoivaksi keskuksiksi espanjalaisen keskuksen IBERCOMin jälkeen. NORDICOMin Norjan keskus eli Kirsti Thesen Saelen otti koordinaattorin tehtävät vastaan.

COMNETin jäseniä ovat Afrikassa ACCE (Kenia) ja CESTI (Senegal), Aasiassa AMIC (Singapore), Arabimaissa ARABCOM (Egypti, Irak, Libanon, Tunisia), Euroopassa ADMAC (Itävalta), CECOM (Euroopan sosialistiset maat), CMCR (Iso-Britannia), IBERCOM (Espanja), INION (Neuvostoliitto), IFPSI (Ranska), NORDICOM (Pohjoismaat), Amerikassa BIBLIOCOM (ranskankielinen Kanada) ja CIESPAL (Ecuador). Lisäksi mukana on Unescon Kulttuuri ja viestintä -sektori. COMNETin jäsenyydestä ovat olleet kiinnostuneita IPAL (Peru), CARIMAC (Jamaika), TICOM (Mexico), Italialainen kekus, PORTCOM (Brasilia), IIMC (Intia), CEPROCOM (Zaire) sekä IDATE (Ranska).

Viestintä ja rauha

International Communication Association (ICA) järjestää 38. konferenssinsa 29.5.-2.6. New Orleansissa Yhdysvallois-

sa. Kokouksen teemana on **Viestintä ja rauha: Mitä meillä on tarjottavanaamme?**

Kokoukseen aikovien on syytä kiirehtiä, sillä paperi (tai hätätilassa abstrakti) olisi pitänyt saada postiin jo marraskuun alussa. Mutta ainahan voi selittää lumimyrskyjen ja rosvojoukkojen hidastaneen postin työtä ...

Lisätietoja saa NORDICOMista.

Naistutkimuksen ohjausverkostoa luodaan

Suomen Akatemiaan on perustettu tänä syksynä ensimmäinen naistutkimustoimi, jota hoitaa dosentti Liisa Rantalaiho Tampereen yliopistosta. Toimeen kuuluu myös valtakunnallisen naistutkimuksen ohjausverkoston perustaminen. Ohjausverkostolle ollaan luomassa myös yhteistä ohjelmaa. Esimerkiksi jokin pienryhmä päättää tuottaa yhteisen kirjan tai perehtyä yhdessä joihinkin teorioihin, järjestää seminaarin jne. Mukaan lähteviltä edellytetään myös mukana oloa, so. jonkinasteista sitoutumista tekemään osansa. Henkilökohtainen ohjaus kuuluu myös ohjelmaan, mutta rungon muodostaa pienryhmätyöskentely. Kenenkään yksilöllisiä aikatauluja tai tutkimusaiheita ei ole tarkoitus ruhoja, mutta maantieteellisistä, teoreettisista ja sisällöllisistä etäisyyksistä pitäisi saada aikaan hallittava kokonaisuus.

Tiedotusalan naistutkimusta tekevät voivat saada lisätietoja Liisa Rantalaiholta, osoite Tampereen yliopisto, PL 607, 33101 Tampere, puh. 931-156585.

Pohjoismaiset televisiotutkijat kokoontuvat Norjaan

Pohjoismainen televisio kohti vuotta 2000 on teemana pohjoismaiselle tutkijataapaamiselle 10-12. kesäkuuta 1988 Bergenissä, Norjassa.

Tutkijatapaaminen on järjestetty tapahtuman Nordisk TV-dagar 1988 - fagtreff for fjernsynsfolk yhteyteen. Tutkijoille ja opiskelijoille suunnatun tapaamisen tarkoituksena on katsastaa television kehitystrendejä Pohjoismaissa kansainvälisestä näkökulmasta ja pohtia, mitä vaikutuksia kansainvälisellä kehityksellä on kunkin Pohjoismaan joukkoviestintien tilanteeseen.

Tarkka ohjelma julkaistaan NORDICOM-Informationissa. NORDICOMin Suomen keskukselta saa tapahtuman alustavan esitteen.

Konferenssijärjestelyistä vastaavat Olav Vaagland ja Trine Syvertsen, Institutt for massekommunikasjon, Christiesgt. 19, N-5007 Bergen, puh. 05-212174, 05-212166, 05-212150.

Viestinnän tutkimuksen päivät Lahdessa

Viestinnän tutkimuksen päivät pidetään Lahdessa 15.-16.1.1988. Päivien teemana on: **Viestinnän rakennemuutos Suomessa - suuntana yksityistyminen?**

Pääalustaja: Francis Balle, Ranska
"Informaatioyhteiskunta ja viestinnän rakennemuutos Ranskassa"

Kommenttipuheenvuorot:

Osmo A. Wiio, "Suomalainen informaatioyhteiskunta"

Risto Volanen, "Viestinnän rakennemuutos Suomessa"

Alustava työskentelyohjelma:

Perjantaina 15.1.1988

12.00-14.30 Avaus ja alustukset

15.00-18.00 Työryhmät

Illalla sosiaalista ohjelmaa

Lauantaina 16.1.1988

9.00-11.00 Työryhmät jatkavat

11.00-12.30 Yleiskeskustelu

n. 12.30 Tilaisuuden päättäminen

Työryhmät (alustavasti):

1. Viestinnän taloudelliset, teknologiset ja viestintäpoliittiset muutokset, pj. Helena Mäkinen
2. Organisaatioviestintä, pj. Leif Åberg
3. Paikallisviestintä, pj. Erja Erholm
4. Vastaanotto- ja käyttötutkimus, pj. Juha Kytömäki
5. Kieli ja semiotiikka, pj. Jukka Sihvonen
6. Nainen ja julkisuus, pj. Irma Kaurina Halonen
7. Viestinnän nykytutkimus, mihin olemme menossa? pj. auki
8. Viestinnän historia, pj. Kari Immonen
9. Keskinäisviestintä, pj. auki
10. Kehitys ja kommunikaatio, pj. auki

Nämä työryhmät ovat alustavia, ja osanottajille jätetään mahdollisuus muodostaa ad hoc -ryhmiä em. aiheiden ulkopuolelta.

Tapahtumapaikkana on Helsingin yliopiston Lahden koulutus- ja tutkimuskeskus. Keskuksella on mahdollisuus vaatimattomaan edulliseen majoitukseen, ja hotellimajoitukseen sopimushintaan.

Viestinnän tutkimuksen päivät järjestää alan tieteellisten järjestöjen muodostama järjestelytoimikunta, varsinaisessa järjestelyvastuussa on Viestintätutkimuksen Seura.

Majoituksen ym. käytännön asioiden järjestämiseksi ennakoilmoittautumiset pyydetään 4.12.1987 mennessä os. Helsingin yliopiston tiedotusopin laitos, kanslia, Aleksanterinkatu 7 A, 00100 Helsinki.